

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Красимир Тодоров, ВУЗФ

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Роберт Юрчак

Тема: *МЕХАНИЗЪМ ЗА ИНОВАЦИОННО РАЗВИТИЕ В СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ И ХРАНИТЕЛЕН СЕКТОР В КОНТЕКСТА НА РЕГИОНАЛНАТА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 136 от 27.03.2024 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *МЕХАНИЗЪМ ЗА ИНОВАЦИОННО РАЗВИТИЕ В СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ И ХРАНИТЕЛЕН СЕКТОР В КОНТЕКСТА НА РЕГИОНАЛНАТА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ* за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Роберт Юрчак – кандидат към катедра „Финанси и застраховане“.

Предадените от кандидата д-р Роберт Юрчак материали включват документи по представен опис: дисертационен труд, автореферат на български и на английски, автобиография, копие на удостоверение за придобита образователно-квалификационна степен „доктор” и други.

2. Кратки биографични данни за кандидата

От предоставената автобиографична справка, ставя ясно, че Робърт Юрчак има дипломи за завършено висше образование от университетите във Варшава и Счечин, съответно Университет за национална отбрана и Западнопомеранския технологичен университет. Съчетанието с богат практически опит в областта на публичната администрация и Академията за приложни науки в Конин, от 2015 г. до сега, се явява сериозна заявка за успешно реализиране на амбициозната изследователска тема.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем, се материализира от необходимостта за подобряване на съществуващите и търсене на нови подходи за разрешаване на изследователския проблем, който е свързан със същността на икономическия механизъм за иновационно развитие на селскостопанския и на хранителния сектор в Полша. Самият дисертационен труд съдържа актуални данни и разглежда отражението на актуални проблеми и заради факта, че за такъв тип научно изследване се изисква изпълнение от няколко години, а в него виждаме, че е отразено и влиянието на пандемията Ковид-19. (стр. 115 и след това).

4. Познаване на проблема

Доктор Робърт Юрчак демонстрира задълбочено познание на състоянието на изследвания проблема, позовавайки се на редица разнообразни научни източници, използвани при разработването на дисертационния труд.

5. Методика на изследването

В хода на изследването са приложени разнообразни методи за провеждане на научни изследвания, а именно:

- теория на системите, изследване на операциите, икономико-математически и статистически методи (сравнение, анализ, синтез, групиране и други) при осъществяване на икономически анализ на функционирането на селскостопанския и хранителен сектор;
- анкетно проучване – при изследване на елементите на информационната система и видовете рискове в процеса на вземане на управленски решения в селскостопанския сектор;
- точкова система – при оценка на информационните източници, които се предлага да бъдат използвани в процеса на мониторинг на продоволствената сигурност на държавите от Европейския съюз;
- икономическо и математическо моделиране – при прогнозиране на иновационното развитие на селскостопанския и хранителен сектор в контекста на регионалната икономическа интеграция;
- графични методи с използване на информационните технологии при определяне на динамиката на икономическите показатели и тяхната зависимост от различни фактори и условия.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 325 страници и включва въведение, четири глави, заключения, списък с използвана литература – общо 178 източника и 20 приложения. Представени са 55 таблици и 65 фигури. Резултатите от изследването са публикувани в 35 научни източника (включително 1 колективна и 1 самостоятелна монография).

Целта на дисертационното изследване е да разработи концептуален модел за формиране на икономически механизъм за иновационно развитие на селскостопанския и хранителен сектор в различни държави от Европейския съюз, насочен към осигуряване на продоволствена сигурност и по-нататъшна интеграция на икономиката в съвременната световна система. В съответствие с тази цел са поставени и решени 12 задачи.

Предметът на изследването е икономическия механизъм за иновационно развитие на селскостопанския и хранителен сектор на държавите от Европейския съюз, като набор от инструменти, методи, техники, модели и алгоритми, които осигуряват въздействие върху иновациите за повишаване на ефективността и конкурентоспособността, както и за постигане на стратегически цели. Обектът на изследването се явява системата от организационни и икономически отношения, които възникват при формирането и усъвършенстването на

икономическия механизъм за иновационно развитие на селскостопанския и хранителен сектор.

Първата глава разглежда еволюцията и тенденциите на развитие на единната селскостопанска политика на Европейския съюз, като разкрива същността, класификацията и видовете иновации в селскостопанския и хранителен сектор, и обобщава методологичните подходи за формиране на междумрежови иновационни клъстерни структури. Във **втора глава** са обобщени световният опит и насоките за иновационно икономическо развитие, изследвани са съвременните модели за развитие на селското стопанство в държавите от Европейския съюз и основните тенденции в устойчивото развитие на селското стопанство в Полша. В **трета глава** е представена оценка на състоянието, осигуряването и мониторинга на продоволствената сигурност на държавите от Европейския съюз, определени са особеностите на формирането на пазара на биологични продукти и потребителския избор на иновационни хранителни продукти, обосновани са насоките за развитие на общия пазар на логистични услуги. В **четвърта глава** е разработена програма за управление на търговските рискове в селскостопанския и хранителен сектор, обосновано е формирането на институционален механизъм за развитие на регионалното публично-частно партньорство в цифровата икономика, разработен е концептуален модел за устойчиво иновационно развитие на селскостопанския и хранителен сектор на държавите от Европейския съюз.

Като цяло следва да се изтъкне, че читателя остава с приятно впечатление от интересното съчетаване на различните теоретични постановки за нуждите на доказване на авторската теза. Този подход категорично подкрепя утвърденото ми усещане на разработка със силен научен потенциал. Дават се примери с различни държави, което говори за задълбоченост на изследването на проблема.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносните моменти с теоретико-приложен характер, на настоящия дисертационен труд определям в следните в три направления:

Обоснована е концепцията за иновационно развитие на селскостопанския и хранителен сектор в съвременните условия, която представлява комплексно използване на интензивни на знания производствени фактори и условия (ефективно използване на научно-техническия потенциал; интегриране на наука, образование и производство; технологична модернизация, основана на съвременните иновационни технологии; система за управление), обосноваване на формите, видовете и направленията за развитие и внедряване на иновации, институционални

рамки, които осигуряват продоволствената сигурност на държавите и допринасят за устойчив икономически растеж на националната икономика;

Разработена е стратегия за иновационно развитие на клъстерен принцип като основен фактор в механизма на формиране, функциониране и иновационно развитие, който съчетава по оптимален начин една устойчива система за разпространението на нови технологии, знания и продукти (така наречената „технологични мрежа”), която се основава на съвместна научна база, а клъстерните организации притежават конкурентни предимства, благодарение на своята способност за провеждане на интелигентна специализация и минимизиране на разходите за внедряване на иновации, което гарантира, че селскостопанският и хранителен сектор достигат качествено ново ниво;

Предложени са мерки и препоръки за формиране на институционален механизъм за развитие на публично-частни партньорства в рамките на цифровата икономика, който включва, наред с електронна платформа, също така и център за компетенции за формиране на мрежови връзки, и интелигентна електронна платформа, осигуряваща откритост, прозрачност, достъпност, стимулиране и оптимизиране на взаимодействието между държавните институции и частния сектор при реализирането на иновационни мрежови проекти на регионално ниво.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от дисертационния труд са намерили отражение в 35 публикации, от тях 1 колективна и една самостоятелна монография. Останалите 33 публикации се разделят по следния начин :

- 15 броя статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (2 броя самостоятелни и 13 броя в съавторство, при това 11 броя са на английски език и 4 са на полски език).
- 18 броя статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове (3 броя самостоятелни и 15 броя в съавторство, при това 2 броя са на английски език, 8 броя са на полски език и 8 броя са на руски език).

Цитиранията на научните публикации на доктор Робърт Юрчак са 17 броя.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Видно е от представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания, че кандидатът надвишава минималните национални изисквания — общо и по показатели — публикации и цитирания за придобиване на научна степен „доктор на науките“.

10. Лично участие на кандидата

Въз основа на представените материали и качествено научно изследване, са достатъчно основание да изкажа предположение, че получените резултати са лична заслуга на докторанта. Допълнително потвърждение на това се явяват категоричните изводи на докторанта, което се основава на неговата активна авторова позиция.

11. Автореферат

Приложеният автореферат е в обем от 49 страници, като съдържа всички основни елементи и е изработен в съответствие с възприетите за подобен вид научни разработки изисквания. В него са включени описание на основните характеристики на дисертационния труд, неговата структура и съдържание, обобщено представяне на дисертацията, публикации по темата на дисертацията, избрани литературни източници и декларация за липса на плагиатство.

12. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки или препоръки към научния труд. Настоящата дисертация представлява едно всеобхватно и добросъвестно изследване, подкрепено със солиден теоретичен фундамент и подчертано практическо многообразие на практическо приложение. Единствено бих си позволил да посоча някои дребни пропуски в оформлението на научното изследване, а именно фигура 2.1. от стр. 78 е празна, като и тези от стр. 82 до стр. 97. Като цяло е можело да се помисли за по-добро онагледяване на информацията в таблиците.

13. Лични впечатления

За съжаление не познавам лично доктор Робърт Юрчак. Единствените ми впечатления са базирани на дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. На тази

база бих могъл да обобщя, че те ми дават достатъчни основания да заключа, че става въпрос за един зрял и компетентен изследовател в съответната област.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на др. Юрчак да публикува като монография докторската си дисертация, като преди това я преработи, трансформирайки я в по-достъпна за разбиране от неспециализирана аудитория.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилата за условията и реда за придобиване на научната степен “доктор на науките” във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата **Роберт Юрчак притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“* на **Роберт Юрчак** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика;

17.04. 2024 г.

Рецензент:

проф. д.н. Красимир Тодоров